

61985J0131

Cauza 131/85

HOTĂRÂREA CURȚII (a patra cameră)
7 mai 1986*

Emir Gül

împotriva

Regierungspräsident Düsseldorf

(cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare,
formulată de Verwaltungsgericht Gelsenkirchen)

„Libera circulație a persoanelor – Statutul soțului lucrătorului”

În cauza 131/85,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Verwaltungsgericht Gelsenkirchen pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

Emir Gül

și

Regierungspräsident Düsseldorf

a unei hotărâri preliminare privind interpretarea Regulamentului (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2)

CURTEA (a patra cameră),

constituită din K. Bahlmann, președinte de cameră, T. Koopmans, G. Bosco, T. F. O’Higgins și F. Schockweiler, judecători,

avocat general: G. F. Mancini,
grefier: H. A. Rühl, administrator principal,

având în vedere observațiile prezentate:

— pentru reclamantul în acțiunea principală, de către Albert Bleckmann, profesor de drept public și de drept internațional public la Wilhelms-Universität din Westphalia,

— pentru pârâtul în acțiunea principală, de către O. Piel, în calitate de agent,

* Limba de procedură: germana.

— pentru Comisia Comunităților Europene, de către consilier juridic, Friedrich-Wilhelm Albrecht, în calitate de agent, asistat de către Bernd Schulte, Max-Planck-Institut für ausländisches und internationales Sozialrecht, München,

după ascultarea concluziilor avocatului general, prezentate în ședința din 25 februarie 1986,

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1. Prin ordonanța din 28 martie 1985, primită la Curte la 30 aprilie 1985, Verwaltungsgericht Gelsenkirchen a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, mai multe întrebări preliminare privind interpretarea anumitor dispoziții de drept comunitar, în special a articolelor 3 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2).
2. Aceste întrebări au fost adresate în cadrul unei acțiuni intentate de un medic de cetățenie cipriotă, Emir Gül, a cărui soție este de cetățenie britanică, împotriva refuzului autorităților germane, în speță Regierungspräsident Düsseldorf, de a-i reînnoi autorizația de liberă practică medicală pe teritoriul german.
3. După încheierea studiilor de medicină la Universitatea din Istanbul în 1976, dl. Gül a fost autorizat, de autoritățile germane, să practice cu titlu provizoriu profesia de medic în Germania pentru a beneficia de o formare profesională ca specialist în anestezie. Această autorizație, care a fost reînnoită în mai multe rânduri, a fost eliberată cu condiția expresă ca beneficiarul să se întoarcă în țara sa de origine sau în altă țară în curs de dezvoltare, după încheierea formării profesionale în Germania sau în caz de întrerupere a acesteia. La 25 octombrie 1982, dl Gül a obținut un certificat de medic specialist în anesteziologie. La cererea sa, autorizația de practică medicală în calitate de salariat a fost prelungită pentru 1983 pe motiv că spitalul în care lucra ca anestezist încă mai avea nevoie de serviciile sale și că soția sa prezenta o sarcină cu riscuri.
4. În cursul anului 1983, dl Gül a solicitat acordarea unei autorizații permanente, invocând cetățenia britanică a soției sale și a copiilor rezultați din căsătoria sa, precum și activitatea profesională a soției sale, care practica meseria de coafeză pe teritoriul german. În calitatea sa de „soț [...] al unui resortisant al unui stat membru care desfășoară o activitate salariată pe teritoriul unui stat membru”, acesta ar avea, prin urmare, în temeiul articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68, dreptul de acces la activități salariate pe teritoriul statului membru gazdă.
5. Regierungspräsident Düsseldorf a refuzat acordarea autorizației permanente solicitate pe motiv că aceasta nu putea fi acordată, în temeiul legislației germane, decât sub forma unei licențe pentru practicarea profesiei de medic („Approbation”). Ori, în conformitate cu articolul 3 din regulamentul federal privind profesia de medic („Bundesärzteordnung 1977”), licența se eliberează resortisanților germani, resortisanților altor state membre ale Comunității și apatrizilor numai dacă îndeplinesc condițiile stabilite; în anumite cazuri speciale, care nu au relevanță cu prezenta cauză, un resortisant al unei țări terțe poate obține licența. Cu toate acestea, un resortisant al unei țări terțe poate practica profesia de medic în baza unei autorizații eliberate în temeiul articolului 10 din regulamentul federal menționat („Erlaubnis”). Cu toate acestea, o astfel de autorizație, a cărei eliberare este la discreția autorității competente, nu poate fi acordată decât pentru o perioadă limitată (de patru ani, în mod normal) și pentru un loc de muncă specific sau o activitate specifică.

6. Ulterior, dl Gül a solicitat reînnoirea autorizației sale pentru o perioadă de doi ani, dar această cerere a fost respinsă de Regierungspräsident, care a considerat că nu este necesar să acorde o astfel de reînnoire unui medic străin căsătorit cu o resortisantă din Comunitate; de fapt, nu ar fi o măsură excesivă să i se solicite să se întoarcă în țara sa de origine, cu atât mai mult cu cât numărul de medici șomeri este în creștere pe teritoriul german.
7. Dl Gül a intentat o acțiune contra acestei respingeri în fața Verwaltungsgericht Gelsenkirchen, invocând dreptul de acces la un loc de muncă salarizat care este asigurat prin dispozițiile regulamentului comunitar privind libera circulație, precum și respectarea principiului nediscriminării. Practica autorităților germane constă, de fapt, în a acorda o autorizație, în sensul articolului 10 din regulamentul federal, medicilor resortisanți ai unei țări terțe căsătoriți cu un resortisant german, dar a refuza acordarea acesteia în cazul unui medic resortisant al unei țări terțe căsătorit cu un resortisant al unui alt stat membru. O astfel de practică ar trebui considerată discriminatorie față de acest resortisant.
8. Verwaltungsgericht a apreciat că autorizația prevăzută la articolul 10 din regulamentul federal nu poate fi acordată reclamantului decât în temeiul dispozițiilor naționale și că soluționarea litigiului depinde de faptul dacă reclamantul are sau nu dreptul la acordarea unei astfel de autorizații în temeiul dreptului comunitar.
9. În vederea soluționării acestei probleme, Verwaltungsgericht a amânat pronunțarea unei hotărâri pentru a adresa Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Dreptul unui beneficiar al articolului 11 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68 al Consiliului din 15 octombrie 1968 privind libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității (JO L 257, p. 2), resortisant al unui stat terț, de a avea acces la orice activitate salariată pe întreg teritoriul statului membru în cauză poate servi, de asemenea, ca temei pentru eliberarea unei autorizații speciale pentru practicarea unei anumite profesii atunci când legislația națională condiționează accesul la această profesie (în prezenta cauză, profesia de medic) și practicarea acesteia de o autorizație administrativă eliberată în conformitate cu norme profesionale specifice, în măsura în care beneficiarul îndeplinește celelalte condiții în acest sens?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 1:

Beneficiarul articolului 11 din regulamentul menționat, resortisant al unui stat terț, se poate prevala de articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din acest regulament?

3) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea 2:

În ceea ce privește accesul la un loc de muncă și practicarea acesteia, conferă articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din regulamentul menționat beneficiarului articolului 11 din regulament, resortisant al unui stat terț, dreptul la un tratament egal ca un cetățean al statului respectiv?

În cazul unui răspuns negativ, care este semnificația juridică a acestei dispoziții?

4) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebările 1 și 3:

Pentru a răspunde la întrebarea dacă actele cu putere de lege și dispozițiile administrative naționale, precum și practicile administrative naționale care se aplică în privința accesului la o

anumită profesie au efect discriminatoriu față de străini, este suficient să se examineze separat dispozițiile aplicabile în speță (în cazul de față, alineatul 10 din „Bundesärzteordnung”, Regulamentul federal privind profesia de medic — denumit în continuare „BÄO”), în versiunea modificată ultima dată la 16 august 1977 (BGBl. 1, p. 1581), sau este necesar în acest sens să fie evaluat la modul general efectul coroborat al tuturor dispozițiilor naționale care reglementează accesul la această profesie (în acest caz, în special, dispozițiile coroborate ale alineatelor 2, 3 și 10 din BÄO și ale articolului 12 din Constituția Republicii Federale Germania)?

5) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebările 1 și 3:

Dreptul la un tratament egal cu un cetățean al statului membru se aplică, de asemenea, în ceea ce privește accesul la profesia de medic și practicarea acesteia în cazul în care beneficiarul articolului 11 din regulamentul menționat, resortisant al unui stat terț, este beneficiarul numai al unui alt drept, în sensul dispozițiilor coroborate ale articolului 1 alineatele (5) și (6) și ale articolului 6 din Directiva 75/363/CEE a Consiliului din 16 iunie 1975 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative referitoare la profesia de medic (JO L 167, p. 14), în temeiul căruia statul membru acordă, în conformitate cu propria legislație, accesul la profesia de medic și practicarea acesteia propriilor resortisanți, precum și resortisanților altor state membre?

6) În cazul unui răspuns negativ la întrebarea 5:

Poate un stat membru să conteste beneficiarului articolului 11 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68, resortisant al unui stat terț care, în temeiul diplomelor de studiu în medicină obținute într-un stat terț, a practicat timp de 6 ani în calitate de medic în statul membru respectiv în baza unei autorizații eliberate de acest stat și care a obținut în această țară un certificat de specializare medicală care corespunde dispozițiilor de la articolul 2 din Directiva 75/363/CEE, pe motiv că nu îndeplinește condițiile prevăzute la articolul 1 alineatul (1) din această directivă pentru a avea acces la activitatea de medic și la practicarea acesteia?”

10. Dl Gül, Regierungspräsident Düsseldorf și Comisia au prezentat observații.

Cu privire la prima întrebare

11. În conformitate cu articolul 11 din Regulamentul (CEE) nr. 1612/68, a cărui interpretare este solicitată, soțul și copiii sub vârsta de 21 de ani sau care se află în întreținerea unui resortisant al unui stat membru care practică pe teritoriul altui stat membru o activitate salariată sau independentă au dreptul de acces la orice activitate salariată pe întreg teritoriul statului respectiv, chiar dacă nu au cetățenia unui stat membru.

12. Conform Regierungspräsident, această dispoziție trebuie interpretată în sensul că dreptul de acces la activitățile salariate care este asigurat soțului lucrătorului migrant nu include posibilitatea de a practica o anumită profesie care, precum profesia de medic, face obiectul unor norme profesionale specifice care reglementează acest acces.

13. Pe de altă parte, pentru dl Gül și Comisie, reiese chiar din formularea articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68 că dreptul soțului — indiferent de cetățenia sa — de acces la activitățile salariate include orice activitate salariată; soțul ar trebui, în consecință, să intre sub incidența aceluiași norme privind accesul la profesie și la practicarea acesteia de către cetățenii statului membru respectiv.

14. Această din urmă teză trebuie luată în considerare. Pe de o parte, articolul 11 nu exclude nici o activitate profesională, în calitate de salariat, din domeniul său de aplicare; pe de altă parte, această dispoziție trebuie interpretată în cadrul obiectivului Regulamentului nr. 1612/68, acela de a asigura libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității. După cum precizează considerentele din acest regulament, libera circulație constituie un drept fundamental „al lucrătorilor și familiilor acestora” (al treilea considerent) și necesită înlăturarea obstacolelor în ceea ce privește mobilitatea lucrătorilor, în special în ceea ce privește „dreptul lucrătorilor de a a-și întregi familia” și „condițiile de integrare a familiei în statul gazdă” (al cincilea considerent).
15. Pentru a putea practica o profesie reglementată, precum cea de medic, soțul unui lucrător migrant care are cetățenia unei țări terțe trebuie să întrunească dubla condiție de a justifica diplomele și calificarea necesare pentru a practica, în conformitate cu legislația statului membru gazdă, această profesie, precum și de a respecta normele specifice care reglementează practicarea profesiei, condiții care trebuie să fie impuse de statul membru gazdă propriilor resortisanți. Din dosarul cauzei rezultă că, în speță, dubla condiție este îndeplinită.
16. În această privință, Regierungspräsident a susținut, de asemenea, că libera circulație a lucrătorilor și dreptul de stabilire pot face, în temeiul articolelor 48 și 56 din Tratatul CEE, obiectul unor limitări justificate de rațiuni de sănătate publică; astfel de limitări se aplică cu atât mai mult soților resortisanților unui stat membru care au cetățenia unei țări terțe.
17. Acest argument nu poate fi acceptat. Posibilitatea statelor membre de a limita libera circulație a persoanelor din motive de sănătate publică nu urmărește să excludă sectorul sănătății publice, în calitate de sector economic și din punct de vedere al accesului la locuri de muncă, de la aplicarea principiilor liberei circulații, ci să îi permită să refuze accesul sau șederea pe teritoriul lor unor persoane al căror acces sau a căror ședere pe acest teritoriu ar putea constitui, ca atare, un pericol pentru sănătatea publică.
18. Din considerentele precedente rezultă că articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68 trebuie interpretat în sensul că dreptul soțului unui lucrător care beneficiază de libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității de acces la orice activitate salariată implică dreptul de acces la practicarea profesiilor care fac obiectul unui regim de autorizare administrativă și al unor norme profesionale specifice, ca de exemplu profesia de medic, dacă respectivul soț face dovada calificării profesionale și a diplomelor cerute de legislația statului membru gazdă pentru a practica acea profesie.

Cu privire la a doua întrebare

19. Prin cea de-a doua întrebare, instanța națională solicită să se răspundă dacă beneficiarul articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68, resortisant al unei țări terțe, se poate prevala de articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din respectivul regulament. Această dispoziție prevede că, în cadrul regulamentului, nu sunt aplicabile actele cu putere de lege și actele administrative sau practicile administrative ale unui stat membru care restrâng sau supun unor condiții care nu se aplică propriilor lor cetățeni cererea și oferta de locuri de muncă, accesul la ocuparea unui loc de muncă sau dreptul străinilor de a desfășura o activitate.
20. Trebuie subliniat, mai întâi, după cum în mod corect a procedat și Comisia, că drepturile pe care articolele 10 și 11 din Regulamentul nr. 1612/68 le conferă soțului lucrătorului migrant sunt legate de cele de care beneficiază lucrătorul în temeiul articolului 48 din tratat și al

articolelor 1 și următoarele din regulament. În măsura în care soțul poate invoca acest drepturi derivate și în care drepturile sale implică accesul la activități salariate în conformitate cu articolul 11, aceste activități trebuie să poată fi practicate în aceleași condiții în care lucrătorul, beneficiar al dreptului la liberă circulație, își exercită propriile activități. Articolul 3 alineatul (1) din regulament obligă, în consecință, autoritățile statului membru gazdă să aplice un tratament nediscriminatoriu respectivului soț. „Tratamentul național” de care beneficiază, în această privință, lucrătorii statelor membre se extinde, astfel, și în privința soților lor.

21. Prin urmare, la cea de-a doua întrebare trebuie să se răspundă că beneficiarul articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68 se poate prevala de articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din respectivul regulament, indiferent de cetățenia sa.

Cu privire la a treia întrebare

22. Această întrebare, referitoare la tratamentul național al beneficiarului articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68, resortisant al unei țări terțe, a primit deja răspuns în considerentele precedente. Prin urmare, nu este necesar să i se răspundă separat.

Cu privire la a patra întrebare

23. Prin a patra întrebare, instanța națională solicită să se răspundă care este domeniul precis de aplicare a tratamentului nediscriminatoriu avut în vedere de articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din Regulamentul nr. 1612/68. În măsura în care aceasta se referă la interpretarea care trebuie dată dispozițiilor din legislația națională, în cazul de față a articolului 10 din Regulamentul federal privind profesia de medic (Bundesärzteordnung), Curtea nu poate să o examineze în cadrul competențelor acordate prin articolul 177 din tratat. Mai precis, nu este de competența Curții să se pronunțe cu privire la forma pe care trebuie să o aibă recunoașterea, de către autoritățile naționale, a dreptului unui soț al unui lucrător migrant de a avea acces la activitățile salariate pentru care dispune de calificarea profesională necesară.

24. În măsura în care cea de-a patra întrebare solicită să se răspundă dacă, pentru a stabili dacă există tratament discriminatoriu, trebuie examinat numai textul legilor sau dacă, dimpotrivă, trebuie să se bazeze pe actele cu putere de lege și actele administrative precum și pe practicile administrative, obiectivele regulamentului și formularea articolului 3 din acesta arată că ultima variantă trebuie considerată cea corectă.

25. De fapt, pentru ca dreptul la libera circulație să se poată exercita în condițiile obiectivelor de libertate și demnitate, astfel cum sunt menționate în considerentele din Regulamentul nr. 1612/68, trebuie asigurată egalitatea de tratament „în fapt și în drept” (considerentul al cincilea). Din acest punct de vedere, articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din regulament interzice aplicarea dispozițiilor discriminatorii și a „practicilor administrative” care supun accesul la ocuparea locurilor de muncă unor condiții care nu se aplică propriilor cetățeni. În plus, însăși noțiunea „egalitate de tratament” presupune nu numai că se aplică aceleași textele de legi cetățenilor și străinilor, ci și că aceste texte se aplică celor două categorii de persoane în mod egal.

26. Prin urmare, la a patra întrebare trebuie să se răspundă că tratamentul nediscriminatoriu prevăzut la articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din Regulamentul nr. 1612/68 constă în aplicarea, în cazul persoanelor prevăzute de această dispoziție, a acelorași

acte cu putere de lege și a actelor administrative precum cele care se aplică cetățenilor și să pună în aplicare aceleași practici administrative.

Cu privire la a cincea întrebare

27. A cincea întrebare privește efectul pe care Directiva 75/363/CEE a Consiliului din 16 iunie 1975 privind coordonarea actelor cu putere de lege și a actelor administrative referitoare la profesia de medic (JO L 167, p. 14) îl are asupra drepturilor soțului unui lucrător migrant care intenționează să practice profesia de medic în calitate de salariat. Obiectivul acesteia nu este de a stabili modalitățile de punere în aplicare a libertății de stabilire și a liberei circulații a medicilor, ci de a facilita exercitarea acestor libertăți prin recunoașterea formării profesionale și a altor condiții necesare pentru eliberarea licenței și autorizăției provizorii de a practica profesia de medic.
28. S-a constatat deja că un lucrător resortisant al unui stat membru sau soțul acestui lucrător care intenționează să practice profesia de medic în alt stat membru trebuie să dețină, pentru a avea acces la această activitate, calificarea și diplomele necesare în acest sens conform legislației acestui stat membru. Nu contează, în această privință, dacă recunoașterea calificării și diplomelor este făcută numai în temeiul legislației naționale sau dacă se întemeiază pe o directivă a Consiliului sau un acord între statul membru gazdă și o țară terță.
29. În ceea ce privește în special Directiva 75/363/CEE, este necesar să se observe faptul că soțul unui lucrător care beneficiază de articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68 poate invoca tratamentul egal care îi este garantat pentru a obține recunoașterea calificării și a diplomelor în aceleași condiții precum cele aplicabile unui lucrător resortisant al unui stat membru.
30. Prin urmare, este necesar să se răspundă că soțul unui lucrător al unui stat membru care beneficiază de articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68 are dreptul la un tratament național în ceea ce privește accesul la profesia de medic și practicarea acesteia în calitate de salariat, indiferent dacă recunoașterea calificării este făcută numai în temeiul legislației naționale sau dacă se întemeiază pe dispozițiile Directivei 75/363.

Cu privire la a șasea întrebare

31. Întrucât cea de-a șasea întrebare nu a fost adresată decât în cazul unui răspuns negativ la cea de-a cincea întrebare, nu este necesar să se răspundă la aceasta.

Cu privire la cheltuielile de judecată

32. Cheltuielile efectuate de către Comisia Comunităților Europene, care a prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări. Întrucât procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura din fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA (a patra cameră),

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Verwaltungsgericht Gelsenkirchen prin Ordonanța din 28 martie 1985, hotărăște:

1) **Articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68 trebuie interpretat în sensul că dreptul soțului unui lucrător care beneficiază de libera circulație a lucrătorilor în cadrul Comunității de acces la orice activitate salariată implică dreptul de acces la practicarea profesiilor care fac obiectul unui regim de autorizare administrativă și al unor norme profesionale specifice, ca de exemplu profesia de medic, dacă respectivul soț face dovada calificării profesionale și a diplomelor cerute de legislația statului membru gazdă pentru a practica acea profesie.**

2) **Beneficiarul articolului 11 din Regulamentul nr. 1612/68 se poate prevala de articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din respectivul regulament, indiferent de cetățenia sa.**

3) **Tratamentul nediscriminatoriu prevăzut la articolul 3 alineatul (1) primul paragraf prima liniuță din Regulamentul nr. 1612/68 constă în aplicarea, în cazul persoanelor prevăzute de această dispoziție, a aceluiași acte cu putere de lege și a actelor administrative precum cele care se aplică cetățenilor și să pună în aplicare aceleași practici administrative.**

4) **Soțul unui lucrător al unui stat membru care beneficiază de articolul 11 din Regulamentul nr. 1612/68 are dreptul la un tratament național în ceea ce privește accesul la profesia de medic și practicarea acesteia în calitate de salariat, indiferent dacă recunoașterea calificării este făcută numai în temeiul legislației naționale sau dacă se întemeiază pe dispozițiile Directivei 75/363.**

Bahlmann

Koopmans

Bosco

O'Higgins

Schockweiler

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 7 mai 1986.

Grefier

Președintele celei de a patra camere

P. Heim

K. Bahlmann